

СОЮЗОВЦІ! НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК У ВІЛЬНОМУ СВІТІ „СВОБОДА” ВІДЗНАЧАЄ ЦЬОГО РОКУ 90-РІЧЧЯ СВОЄЇ ВІДДАНОЇ ПРАЦІ НАШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ. З НАГОДИ ЦЬОГО СВІТЛОГО ЮВІЛЕЮ ДОКЛАДІМ ВСІХ ЗУСИЛЬ, ЩОБ ЗДІЙСНИТИ ЗАКЛИК ЩОДЕННИКА З ПЕРЕД 90-ти РОКІВ, А САМЕ ОБ'ЄДНАТИ ВСІХ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ Й КАНАДИ В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ. ЮВІЛЕЙНА МЕТА СОЮЗУ — ПРИДБАТИ ЦЬОГО РОКУ 4,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ ЗАБЕЗПЕЧЕНИХ НА 10,000,000 ДОЛЯРІВ.

Цінний дар для УВУ св. п. Дмоховських

Фундація Українського Вільного Університету в Америці повідомляє, що з бібліотеки св. п. д-ра Степана і Теодора Дмоховських, інж. Володимира Левицького чоловік св. п. Дори Левицької, з дому Дмоховських, з Гантеру, Нью Йорк, передав для бібліотеки УВУ комплект Літературно-Наукового Вісника (ЛНВ) за 1898-1932 роки. Це повний комплект ЛНВ за винятком останніх років 1917-19, копію яких можна замовити на мікрофільмі в Конгресовій бібліотеці ЗСА.

Рід Дмоховських — це старинний український шляхетський рід гербу Побуг. Д-р Степан Дмоховський (1879-1959), лікар-дентист,

громадський діяч в Перемислі (1910-1920-ті роки), а опісля у Львові активний в освітній і спортивній діяльності. Видавав журнал під загальною назвою „Рік в саду і в горі”; був деякий час головою Українського Спортивного Союзу у Львові; зорганізував Українське Фотографічне Товариство; мав чудову колекцію книжок та був великим любителем-колекціонером української старини, частину якої згодом передав Українському Національному Музеєві через свого приятеля дир. Свенціцького. В громадській праці допомагала дружина Теодора, з дому Подлуска (померла в Мюнхені в 1945 році). Мали вони дві

Св. п. д-р Степан Дмоховський

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ

ВІСНИК

1898

ВІСНИК НАШОГО РОДУ ПОСЛАНИЙ У ДАНИ

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

Видання: 1898

У 50-ті Роковини...

(Закінчення зі стор. 2)

Вгорі, Василь Білас. Внизу, Дмитро Данилишин

Косак — переданий звичайному судові. Усі прийняли вирок справедливо.

Д-р Старосольський висунув пропозицію, щоб суд вислав прохання до президента польської держави про зниження виroku. Прокуратор Мостовський заперечував проти того, щоб суд вносив прохання в справі уласкавлення Біласа і Данилишина. Справу Маріяна Жураківського — він сказав, — щоб судді вирішили, як уважають. Білас і Данилишин заявили, що вони жадного уласкавлення не просять.

22-го грудня 1932 року прокуратор Мостовський повідомив, що президент уласкавив Жураківського і замінив кару смерті на 15 років ув'язнення; Біласові і Данилишині він затвердив кару смерті.

Польський судовий закон каже, що присуд смерті має бути виконаний до 24-ох годин. Дня 23-го грудня 1932 року, о год 6:30 вранці — першого повісили Данилишина, 20 хвилин пізніше — Біласа. Данилишин вийшов на ешафот і заявив дзвінким голосом: „Мені тільки дуже жаль, що я можу тільки раз вмерти за Україну!” Білас, прощаючись з життям, сказав: „Хай живе Україна...!” На знак прокуратора кат заткнув йому уста.

Серед присутніх на тюремному подвір'ї, коли вішали засуджених, були — начальник тюрми, озброєні сторожі й комісари поліції; з адвокатів — д-р С. Шухевич і д-р В. Старосольський. Перед шостою годиною ранку почали дзвонити дзвони по всіх церквах Львова і по всій Західній Україні. Коли кат заткнув Біласові уста, щоб він не закінчив слова „Україно!” д-р В. Старосольський затремтів, зблід і на весь голос крикнув: „Що ви робите? Затякаєте уста засудженому на смерть — не даєте промовити йому останнє бажання! Чи є ще така держава в Європі, щоб так поводилася? Не було села, містечка й міста, де у що пору не дзвонили дзвони на вічну славу молодим українським героям. За їхні душі відправлялися по всіх церквах Служби Божі. Данилишин жадавав, щоб йому дозволили попрощатися зі Зеноном Косаком — кілька хвилин перед його смертю. Прокуратор на це не погодився. На слідуючий розпав д-р Старосольський пригадав про це прокураторові: „Відносно вашої відмови я питаю вас, чи є така друга держава в Європі, щоб відмовила засудженому на смерть у його останньому бажанні побачити того, хто йому є дорогий. На це здобулися тільки ви!”

дочки — Стефанія заміжня за д-ром Романом Барановським, і передчасно згасла св. п. Теодора (Дора), дружина інж. Володимира Левицького. Це коротко про меценатів ЛНВ.

ЛНВ — це цінний дар, перлина з царини української духовності, який роками комплектувався в родинній бібліотеці Дмоховських. Перейшов із нею життєву мандрівку ще в Галичині, а згодом, рятуючись, перед поновною московською навалю, пройшов цілу складність емігрантського життя і скитальськими дорогами із своїми власниками через Мюнхен, Чикаго і Гантеру, залишаючи їх по дорозі, повертається до УВУ в Мюнхені, ближче джерела, де він народився і виросав. ЛНВ від самого початку аж до 1932 року займав найчільніше місце в історії української літератури, журналістики та культури взагалі. З ЛНВ виросла плеяда молодих письменників, які почали свою літературну кар'єру; в ЛНВ друкувалися визначні наші письменники, вчені, громадські і політичні діячі з усіх земель раніше розділеної, а згодом після Першої світової війни розчленованої України. Тяжко сказати сьогодні, як ми виглядали б в часі Першої чи Другої війни без ЛНВ.

Історію ЛНВ можна поділити на три періоди: перший львівський від 1898 до 1906 року включно; другий київський від січня 1907 до липня-серпня 1914, і від липня-серпня 1917 до липня-вересня 1919; і третій львівський від травня 1922 до липня 1932 року.

ЛНВ почав виходити як місячник в 1898 році у Львові як видання НТШ (з 1905 року видання Українсько-Руської Видавничої Спільноти). ЛНВ постав на базі двох журналів — „Зоря”, видання НТШ, і „Життя і Слово”, видання Івана Франка. Згідно з Франком, поява ЛНВ, замість згаданих журналів, саме в знаменні роковини — століття нової української літератури (1798) і 50-ліття відродження української Галичини (1848) — мала символічне значення. Вона, знаменувала об'єднання всіх живих літературних сил всієї собоюрної України, незалежно від тих меж, що їх „помежували чужі між собою”, для

однієї спільної цілі — збудувати покищо соборну Україну хоча б тільки в наших душах і серцях, і таким чином приготувати майбутнє державно-політичне об'єднання українського народу у власній державі.

До першої редакції ввійшли проф. Михайло Грушевський, Іван Франко, редактор журналу „Життя і Слово”, і Олександр Боровський редактор „Зорі”. Допоміч їм приїждило молодого письменника Йосифа Маковця. Але з другим томом Боровський і Гнатюк відійшли від редагування ЛНВ, а на їх місце прийнято молодого етнографа Володимира Гнатюка. І ця трійка вела журнал аж до 1907 року, вкладавши в журнал багато праці. Фактично редактором ЛНВ першого львівського періоду був Іван Франко, і ЛНВ стояв під його впливом. Про це промовисто свідчить у весь зміст журналу. Франко надрукував велику кількість власних творів, рецензій, літературно-критичних статей тощо і притягнув до співробітництва кращі літературні сили з усіх українських теренів. Крім старших письменників як, наприклад, Г. Барвінок, О. Кониський та інші, були й молодші — А. Кримський, В. Леонтович, В. Самійленко, Л. Старицька-Черняхівська, Л. Українка, К. Гриневичева, П. Карманський, Б. Лепкий, В. Пачовський, В. Стефанчик, М. Черемшина, О. Кобилянська та інші.

Коли після революції 1905 року в імперській Росії відкрилися можливості для появи української преси, перенесено ЛНВ до Києва в 1907 році. З огляду на хворобу Франка, редакцію на себе перебрав М. Грушевський, а галицьку філію редакції очолював М. Свашан. В київському періоді ЛНВ, крім вищезгаданих співробітників, долучився цілий ряд нових — В. Липинський, Д. Лукіянович, В. Садовський, С. Черкасенко, М. Стасюк, В. Дорошенко, І. Джиджора, Е. Левинський, М. Лозинський, Л. Цегельський, Г. Чупринка та інші.

ЛНВ того періоду відіграв важливу роль єдиного центрального українського науково-літературного журналу. В 1914 році ЛНВ, як і вся українська преса був заборонений царською владою і відновився щойно після повалення царату в 1917 році. Відновив його М. Грушевський, повернувшись із заслання до Києва. Але журнал не мав вже того значення і впливу, що колись, пише В. Дорошенко про ті часи і додає, що „тоді події летіли так блискавично, що журнал не міг був їх наздогнати”. Перед вели щоденники.

ЛНВ не поспівав за подіями, що миготіли, неначе на екрані, і тому не міг він керувати громадською думкою. Своєю провідною роллю мусів відступити щоденній пресі. Сталося це тим більше з ЛНВ, бо Грушевський не мав часу на ведення журналу. Він був зайнятий Центральною Радою і різними актуальними справами, відступив редагування журналу своєму братові Олександрові, котрий, однак, не

мав сприятливих обставин і персональних даних свого брата Михайла. Правда, до журналу прийшли, крім старших, молодші співробітники, як, наприклад, О. Олесь, П. Тичина, М. Рильський, Я. Савченко й інші. Останнє число ЛНВ (т. 75) вийшло за липень-вересень у 1919 році в Києві, і на цьому припинено видавання журналу аж до 1922 року.

ЛНВ був відновлений знову у Львові в 1922 році Українською Видавничою Спільнотою за ініціати Ю. Полянського при тісній співпраці В. Гнатюка і В. Дорошенка та фінансовій допомозі Січових Стрільців, на пропозицію яких редакційний комітет (у складі В. Гнатюка, В. Дорошенка, М. Ганущинського, Е. Коновальця, Ю. Павличенка й І. Раковського) очолював Д. Донцов, а технічним і мовним коректором став В. Гнатюк. В ЛНВ, крім старших сил, брали участь молоді — Б. Антонич, Н. Лівицька-Холодна, Е. Маланюк, Ю. Липа, Б. Кравців, О. Ольжич, О. Стефанович та інші. З фінансових причин ЛНВ перестав виходити з 7-им числом в 1932 році, а Донцов з групою своїх прихильників почав видавати власний журнал „Вісник”.

Підсумовуючи статистичний доробок, ЛНВ на протязі 31 року існування дав українській нації 109 томів або 316 поодиноких книжок та понад 51,000 друкованих сторінок.

ЛНВ в ЗСА є в таких бібліотеках: Іллінойського університету, в Нью-Йоркській Публічній бібліотеці, НТШ та бібліотеці св. Софії в Бавнд Бруку; всі ці бібліотеки мають неповні збірки. Єдиною бібліотекою у за-

хідному світі, яка має всі томи, навіть бракуючий том за 1919 рік, є бібліотека Конгресу ЗСА у Вашингтоні, завдяки старанням керівника відділу мікрофільмувань цієї бібліотеки Богдана Янінського сфільмовано весь матеріал ЛНВ на 24-ох ролях на 35-міліметровому фільмі. До останньої тепер долучиться бібліотека УВУ. Рівнож радості хочемо поінформувати українську громаду, що Б. Янінський опрацював покажчик (індекс) до цілоти (109 томів) ЛНВ, який планує видати друком НТШ. Це велика й корисна подія, тим більше, що сьогодні існує покажчик тільки до перших 20-ти томів, приготувавши В. Доманицьким з великою передмовою Івана Франка.

ЛНВ у своїй поворотній дорозі до вільного Львова зупиниться на деякий час на полях гостинної бібліотеки УВУ в Мюнхені під опікою головного бібліотекаря Марусі Заяць-Сидір. Тут ЛНВ буде служити настільною книгою ученим, професорам і студентам УВУ, що з усіх частин світу нашого розсіяння — української діаспори приходять сюди до всеукраїнської Альми Мати, щоб обміняти думками і досвідом, набрати нових сил і знання для дальшої праці.

Вірно, що глибинне пізнання ЛНВ приспівить його поворот у вільний Львів і Київ; мабуть, і за це Фундація УВУ найбільш зобов'язуюче вдячна родині св. п. Дмоховських за їхній княжий дар, а пам'ять про них буде жити вічно серед великої родини читачів, дослідників, професорів і студентів Українського Вільного Університету.

ЗВЕРНЕННЯ

ЦЕНТРАЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ БУКОВИНЦІВ В НЬО ЙОРКУ ТА БУКОВИНСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ТОРОНТО

Повідомляємо своїх членів та ширше громадянство про видання Пропам'ятної Книги УСК „Довбуш” Чернівецько-Буковина, в 60-ліття від його заснування 1920-1940-1980 та про Спортивний рух на Буковині, як додаток до книги „Буковина — її минуле і сучасне”.

Звертаємося із закликом до колишніх активних змагунів, виділових та симпатиків „Довбуша” і українського громадянства жертвувати на видавничий фонд цієї книги.

Створено також Фонд меценатів „Довбуша”, імена яких будуть оголошені в пресі та зазначені в цій книзі. На цей фонд вже склали: П. Григорович — 260 дол., О. Омельський — 255 дол., О. Суховерський і В. Карпович по 250 дол.; д-р О. Соколинський 35 дол., А. Мареш 20 дол., Ф. Лукіянович і Р. Федорів по 10 дол., УАК „Запорожжя” 18.16 дол.

Пожертви просимо висилати в ЗСА наkonto „Довбуша”, число 3442

Self-Reliance Newark, N.J.
Federal Credit Union
734 Sanford Ave
Newark, N.J. 07106

У Канаді наkonto УСК „Довбуш” число 1561730
Ukrainian (Toronto) Credit Union Ltd.
2397 Bloor St. W.
Toronto, Ont. M6S 1P5

Видавничий комітет в ЗСА:

Володимир Карпович, голова
Петро Григорович, секретар
Олександр Суховерський, скарбник
Олександр Соколинський, член
Д-р Олександр Соколинський, член

Фінансовий комітет в Канаді:

Григорій Гільчук, голова
Ярослав Коваль, секретар
Володимир Рибак, скарбник

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
МОЄЇ НАЙДОРОЖЧОЇ І НЕЗАБУТНОЇ ДРУЖИНИ

бл. п. Письменниці
ДАРІ
ЯРОСЛАВСЬКОЇ
СТОЛЯРЧУК

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА
БОЖА з ПАНАХИДОЮ

в четвер, 13-го січня 1983 р., о год. 8-й ранку
в церкві св. Ів. Хрестителя в Ньюарку, Н. Дж.;
в той же день в Українській Католицькій Церкві
в Балтиморі, Мд.

і рівно ж того самого дня в церкві Пресв. Бого-
родиці в Міягарі, Канада.

Про молитви за спокій душі Покійної просить —
чоловік РОМАН

В СЬОМУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої Любкої І Найдорожчої МАМИ

сл. п. Незабутньої

Проф. Людмили
Тимошенко-Полевської

і в ЧОТИРИНАДЦЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Любого І Найдорожчого ТАТА

Проф. Д-ра
Миколи Полевського

видатної чешки і видатного піаніста, професора Харківської, Віденської і Римської Консерваторій та Українського Музичного Інституту в Нью Йорку і Філадельфії, визначних у Міжнародній Енциклопедії „Хто є хто в музиці” в Кембриджі, Англія, буде відправлена

ПАНАХИДА

в неділю, 16-го січня 1983 р., о год. 12-й дня
в Катедрі св. Володимира в Нью Йорку, Н. Й.

160 West 82-га вул.
В глибокому смутку:
ЗОЯ ПОЛЕВСЬКА-ДАРОВА — донька
з чоловіком АНАТОЛІЕМ ДАРОВИМ

Проф. Людмила Тимошенко-Полевська

Проф. д-р Микола Полевський

Субота, 12-го лютого 1983 р., год. 9-та веч.
Український Народний Дім
142 Друга Авеню
Нью Йорк, Н. Й.

Хор „ДУМКА” в Нью Йорку — запрошує всіх на

ВЕЧЕРНИЦІ

Оркестра „Червона Капіна”
Весела програма
Вступ 10.00 дол.
Квитки можна набувати в „АРЦІ”, „ЕКО” і в членів хору.

15-го січня 1983 р., початок год. 9-та веч.
Велика зала УНДому в Нью Йорку, Н. Й.
140 Друга Авеню

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ КЛУБ в НЬО ЙОРКУ
власшовує
ТРАДИЦІЙНУ МАЛАНКУ

Грає оркестра „СОНЯШНИК”

Проситься замовляти столики або особисто в домівок
УСК-у, 122 Друга Авеню, або тел.: (212) 475-1340.

